

"Rīgai jāattīstās kā modernai pilsētai..."

Valsts prezidents Egils Levits ar dzīvesbiedri Andru Leviti 29. augustā devās uz Rīgas 123. vēlēšanu iecirkni, lai piedalītos Rīgas domes ārkārtas vēlēšanās. Pēc balsojuma Valsts prezidents medijiem sniedza savu komentāru:

"Es rūpīgi sekoju kā rīdzinieks vēlēšanu kampaņai un partiju piedāvājumiem, un šīs vēlēšanu kampaņas ietvaros man jau bija diezgan skaidri izkristalizējies viedoklis par pirmo, otro, trešo vietu manā preferenču sarakstā, un es arī nobalsoju par to, kas, manuprāt, ir vislabākais saraksts. Neviena saraksts nav ideāls. Es arī rūpīgi iepazīnos ar vēlēšanu kandidātiem, liku krustiņus vai arī svitroju. Tā ir Latvijas vēlēšanu tiesību īpatnība, ka vēlē-

tājam ir ne tikai iespēja izvēlēties attiecīgo partiju vai sarakstu, bet arī kandidātus. Tas tā ir ļoti nedaudzās valstīs, bet mums šī pilsoņu ipašā tiesība ir paredzēta, un es to arī izmantoju.

Es domāju, ka tagad pēc ilgāka laika Rīgā būs stabila vadība ar savu viziju par nākotni. Jo Rīga ir 800 gadu veca pilsēta, un tai ir liels potenciāls, bet šis potenciāls pēdējā desmitgadē netika īsti izmantots. Ir labi, ka partijas, vēlēšanu kandidātu saraksti vislielāko uzmanību pievērša tieši pilsētas attīstībai, jo tas ir tas, par ko lemj pašvaldība. Manuprāt, Rīgai ir jāattīstās kā modernai pilsētai ar vismodernākajiem risinājumiem un vienlaikus jā-saglabā savā unikālā seja, savā 800 gadu senā identitātē."

(Vairāk lasiet 5. lpp.)

Minsterē atklāj unikālus kultūrvēstures materiālus

Latviešu pētnieku grupa Minsterē. No kreisās: Jānis Oga, Dina Krastiņa, Eva Eglāja Kristsons, Ivars Šteinbergs, Ieva Kālņa, Ingūna Daukste Silasproģe, Zita Kārķla un Māra Grudule

Nesen no Minsteres pilsētas Vācijā atgriezās latviešu literātūrzinātnieku un pētnieku komanda. Nedēļu ilgajā projektā tika pētīts, kārtots un digitalizēts biedrības "Latviešu kopība Vācijā" rīcībā esošais apjomīgais arhīvs, kas glabājas Latviešu centrā Minsterē (LCM). Digitalizēti 3420 dokumenti, un tas ir līdz šim brīdim lielākais šāda veida projekts. Jāpiebilst, ka paveikta vien neliela daļa no milzu darba, bet jau šobrīd pētnieki atraduši ļoti daudz vēl nezināmu, vērtīgu, unikālu vēstures liecību par latviešu trimdas rakstniekiem.

Projekta iniciētāja un vadītāja, literātūrzinātniece Māra Grudule teic – ne viens vien teicis, ka meklēšot individuālas iespējas un naudas piesaisti, lai turpinātu darboties: "Lielākajai daļai tiešām bija šoks, ka ir tik ārkārtīgi bagāta latviešu kultūras krātuve ārpus Latvijas. Tur ir tāda latviešu kultūras sala, kādu neviens nebija gaidījis! Ārkārtīgi daudz dokumentu, fotogrāfiju, vēstuļu, pat piemiņas lietu no mūsu pirmā numura literātiem – Zentas Mauriņas, Jāņa Jaunsudrabiņa, Arnolda Apses, Kārļa Ieviņa, Pētera Ērmaņa un citiem."

Ingūna Daukste Silasproģe darbā

Latvieši dzied virtuālos koros!

2. lpp.

Par sociālajiem tīkliem un uzticēšanos valstij

5. lpp.

Latgales ceļos kopā ar Juri Lorencu

6. lpp.

Iepazīsimies – rīdzinieks francūzis Bernārs Filipe Laranē

8. lpp.

Silvijas Grigulis Džonsas stāsts

9. lpp.

Ieklausīsimies, ko saka archibīskaps Zbignevs Stankevičs!

10. lpp.

TAIRA
ZOLDNERE

Latvieši dzied virtuālos koros!

“Nav jābaidās, nav jākautrējas – vai ir laba balss, vai nav tik laba balss, mēs vienkārši dziedam!”

Saruna ar **Krisīti Skari**, projekta “Skolēnu virtuālais kopkoris ASV” autori, Bostonas latviešu koŗa māksliniecisko vadītāju, ASV Latviešu dziesmu un deju svētku fonda priekšsēža vietnieci un XIV un XV Vispārējo latviešu dziesmu un deju svētku ASV Mūzikas nozares vadītāju.

Šovasar plaši ir izskanējis un uzmanību guvis tavš un ASV skolēnu virtuālais kopkoris projekts, kur skolēni no visām Amerikas malām dzied Lolitas Rītmānes kompozīciju ar Gun-tara Rača vārdiem “Jauna dziesma”. Kā tapa šis projekts?

Sākoties pandēmijai un karantīnai, mēs turpinājām Bostonas latviešu skolu Zoom vidē, jo jutām, ka bērniem vajag savus draugus, bērniem vajag sajūst, ka ir citi cilvēki pasaulē, kas viņus mīl, kas viņus grib redzēt un iesaistīties viņu dzīvē, lai viņi nebūtu tik izolēti. Tiekoties Zoom, ievēroju, cik ļoti bērniem mūsu nodarbībās patika dziedāt. Protams, es viņus nevarēju dzirdēt, bet viņi paši ar platu smaidu teica, ka dziedāt bijis forši. Tajā pašā laikā sākās Amerikas skolu pārziņu iknedēļas sarunas, ko vadīja Amerikas latviešu apvienības (ALA) Izglītības nozares vadītāja Elisa Freimane. Vienā no šīm sanāksmēm spriedām, kā izolācijas apstākļos padarīt bērniem dzīvi patīkamāku un interesantāku, un es ieminējos par virtuālo dziedāšanas projektu. Nolēmām to darīt, un mūs atbalstīja ALA un Latviešu dziesmu un deju svētku fonds.

Pēc tam, kad projekts bija pabeigts, dzirdēju no skolu pārzinēm, ka bērni bijuši ļoti priecīgi par šo iespēju. Ne jau visi bērni piedalījās, jo ne visiem patīk vieniem pašiem dziedāt savā istabā. Tas ir grūti! Tomēr mums sanāca septiņdesmit septiņi dziedātāji, un es biju ļoti iepriecināta, redzot tik dažādas jaunas sejas: no Amerikas Austurumu krasta, no Vidienes un no Rietumu krasta, kopā no desmit Amerikas skolām. Bija ģimenes, kas piedalījās ar diviem, trim, četriem bērniem – visi smaida, un visi dzied, kā nu kuŗš var! Bija vajadzīga arī liela vecāku līdzdalība – viņi ierakstīja video, viņi tehniski tos uzlādēja datoros un nosūtīja. Mazākajiem bērniem vecāki arī dziedāja līdzī un iedrošināja. Es pārlicināju dalībniekus, lai neviens nekautrējas, lai tikai dzied!

Tu esi šogad rīkojusi vairākus virtuālus kopkoru dziedāšanas projektus. Lielākās grūtības koŗa virtuālai ieskaņošanai rada laika nobīde – katra dziedātāja balss “atnāk” mazliet citā laikā. Kā notika Skolēnu virtuālais kopkoris un citu koŗu ieraksti?

Katram korīstam ir jāizveido divi ieraksti – audio un video. Tas notiek tā – dziedātājs paņēmu savu telefonu, lieto balss ierakstīšanas programmu un iedzied savu daļu, klausoties manu ierakstu – pareizā tempā, ar pau-

Krisite Skare Bostonas skolā vada mūzikas nodarbību

Aijas Dreimanes Holohan darbs – Jāņu sadziedāšanās Piesaulē

zēm un pareizām notīm. Tā izveidojas audio fails. Atsevišķi tiek filmēti video faili – dziedātāji saģērbjas, atrod kādu skaistu vietu un dzied “bez skaņas”. Tā iznāk divi atsevišķi ieraksti. Pieaugušo korim esam mēģinājuši darīt visu vienā ierakstā – gan dziedāt, gan filmēt video, bet tad kvalitāte nebija tik laba kā tad, ja audio un video ieraksti ir veidoti atsevišķi.

Pēc tam, kad dziedātāji ir atsūtījuši savus audio un video ierakstus, sākas lielais darbs to visu salikt kopā. Video mums lika kopā profesionāls video montētājs. Tomēr audio daļu mēs kopā ar vīru Maiklu Glashow salikām paši, jo to mēs mākam un varam.

Bostonas korī mēs sanācām mēģinājumiem pa balsīm Zoom vidē: visi izslēdz savus mikrofonus, diriģente (es) dzied un spēlē klavieres, un skaidro dziesmu. Visi savās mājās dzied līdzī, bet

es viņus nedzirdu. Korīstiem ir labi, jo viņi var mācīties, kā arī pēc mēģinājuma var turpināt tikties Zoom vidē. Es, diriģente, varu redzēt, kā viņi dzied, bet es nevaru dzirdēt un nezinu, cik labi viņi ir iemācījušies. Jāuzticam! Mēs to darījām no marta vidus līdz maija vidum un pēc tam pārgājām uz vienkāršu sadziedāšanos tādā pašā veidā. Korīstiem tas patika, jo viņiem ļoti gribējās dziedāt un arī pabūt kopā.

Cik ilgs laiks paiet, lai saliktu šos atsevišķos failus vienā kopīgā ierakstā?

Paiet diezgan daudz laika, un tas ir atkarīgs no dalībnieku skaita. Bērnu kopkorim bija septiņdesmit septiņi dalībnieki, un mums aizgāja tuvu pie trīsdesmit stundām audio ieraksta salikšanai. Iespējams, ka video paņēma vēl vairāk laika. Tomēr dažos citos projektos man bija mazāk dalībnieku, un, tas attie-

cīgi prasa arī mazāk laika.

Vai nav tā, ka it īpaši bērniem un jauniešiem ir svarīgi neaizmirst kopīgo dziedāšanu, lai pandēmijas un karantīnas laikā nepazūd vēlme būt kopā un kopā latviski dziedāt?

Šādā projektā, kur piedalāmies kopā ar bērniem, mēs, pieaugušie, varam rādīt priekšzīmi, ka dziedāšana ir latviešu sirdslieta. Nav jābaidās, nav jākautrējas – vai ir laba balss, vai nav tik laba balss, mēs vienkārši dziedam! Domāju, ka tādā veidā mēs arī varam uzturēt to dziedāšanas kultūru, kas beigās iespaido korus, iespaido Dziesmu svētkus. Ceru, ka pēc desmit gadiem šie paši jaunieši nāks un dziedās mūsu koŗos!

Vai tu domā, ka šādu virtuālo sadziedāšanas projektu būtu vērts atkārtot?

Skolēnu kopkoris projektam bija arī turpinājums – nodibinājās Bostonas, Nūdžersijas un

Vašingtonas skolu sadraudzība, un mēs sanācām kopā visi uz kopēju tikšanos un sadziedāšanos. Šī iecere noteikti izaicināja mūs pašus pamēģināt kaut ko jaunu.

Domāju, ka to būtu vērts atkārtot, it īpaši, gatavojoties kādiem lielākiem svētkiem, lielam notikumam, jo tas ir vērtīgs kopā darbošanās veids. Tas gan ir vientuļš process – katram jābūt savā istabā, bet rezultāts ir ļoti uzmundrinošs un liek saprast, cik daudz ir latviešu Amerikā, kas grib sadziedāties. Gala rezultāts ir tas, kas dod istu prieku!

Tevis ir bijuši arī citi virtuāli kopā dziedāšanas projekti. Neaplasts un skaists bija Bostonas koŗa Līgo dziesmu dziedājums ar animāciju.

Par šo projektu man ir liels prieks. Mūsu korī dzied ļoti talantīga ilustrātorē Aija Dreimane-Holohan. Mēs jau ilgu laiku domājām, kā sastrādāties un izveidot kopīgu ieceri mūzikai un Aijas ilustrācijām. Šajā pavasarī kopā ar Bostonas korī gribējām izveidot virtuālo sadziedāšanos uz Jāņiem. Es sāku ar dziesmu atlasī, un man sanāca piecas dziesmas, no kuŗām izveidoju kopēju Jāņu dziedājumu sešu minūšu garumā. Aija projektam sagatavoja kādus piecdesmit atsevišķus tēlus un septiņas astoņas ainavas. Tas viss tika filmēts Piesaulē, kas ir Bostonas sabiedrības lauku īpašums Nūhem-pšīrā un latviešu vasaras dzīves centrs. Animācijas filmēšana ir ļoti lēns process, bet rezultāts ir jauks! It īpaši nozīmīgs šis projekts ir bostoniešiem, jo Aija ir uzzīmējusi mūsu Piesauli tieši tādu, kāda tā ir – plavu, līgošanu, Līgo māju, mūsu bostoniešus, ko varam atpazīt, pat balto sunīti, ko mēs visi pazīstam un zinām, kam tas pieder.

Tu esi iesaistīta daudz un dažādos Amerikas latviešu sabiedrības mūzikālajos projektos. Kā tu sāki darboties latviešu mūzikas dzīvē?

Esmu dzimusi un augusi Bostonā un jau no bērnības piedalījos vietējā latviešu sabiedrības dzīvē. Pēc profesijas esmu koŗu diriģente, dziedātāja un mūzikas skolotāja.

Visvairāk varu pateikties komponistam Pēterim Aldiņam. Es vēl gāju vidusskolā, kad viņš mani iesaistīja latviešu draudzes korī, un pat aicināja diriģēt. Viņam palīdzēt man bija liels gods, jo es vēl biju tikai vidusskolniece. Īstenībā man jāpateicas visai dziedošajai Aldiņu ģimenei – Pēterim, viņa brālim Mārtiņam un Mārtiņa sievai Līgai, kuŗa bija mana dziedāšanas skolotāja Bostonas latviešu skolā.

Augstskolas laikā kādus piecus gadus es pazīdu no latviešiem, bet pēc atgriešanās Bostonā atkal iesaistījos draudzes korī un Bostonas latviešu skolā, un mēs atkal strādājām kopā ar Pēteri Aldiņu.

(Turpinājums 11. lpp.)

JURIS LORENCS

LATGALES CEĻOS

Negantā vīrusa pandēmijas laikā, kad starptautiskais tūrisms teju apstājies, daudzi latvieši beidzot atcerējušies 1930. gadu saukli: “Apceļo dzimto zemi!” Arī es šajā vasarā pat vairākas reizes apciemoju Latgali, īpaši uzskatījis Daugavpili un Ludzā. Tā bija iespēja gan apskatīt, gan mēģināt saprast, kas šodien notiek ar šo skaisto Latvijas novadu, ar “trešo zvaigzni”. Par Daugavpili, kas ar saviem 90 000 iedzīvotājiem ir otra lielākā pilsēta aiz Rīgas, mēdz teikt, ka tā ir arī “visnelatviskā” Latvijas pilsēta. Patiešām, krievu te ir ap 50 % no visiem iedzīvotājiem, latvieši – 20 %, poļi – 13 %, baltkrievi – 7 %, bet 10 % – dažādu tautību (lietuvieši, ukraiņi, čigāni, ebreji utt.) sajaukums. Vienlaikus tā saucamo “nepilsoņu” skaits pilsētā ir tikai 12 000. Salīdzinājumam – it kā latviskajā Liepājā (70 000 iedzīvotāju) nepilsoņu ir gandrīz 10 000! Izskaidrojums šiem skaitļiem – Daugavpilī dzīvo tā saucamie “vecie krievi”, pārsvarā vecveciņi un viņu pēcteči. Cilvēki, kuriem Latvija ir ne tikai dzīvesvieta, bet Tēvija šī vārda vistiešākajā nozīmē, jo viņu senči, bēgot no vajāšanām Krievijā, tagadējās Latvijas teritorijā sāka ierasties pirms vairāk nekā 300 gadiem. Šodien Daugavpils ir viens no pasaules vecveciņnieku centriem, pilsētā ir seši lūgšanu nami. Tas ir viens no iemesliem, kāpēc Daugavpilī atšķirībā no Rīgas partija *Saskaņa* kopš neatkarības atgūšanas pie varas bijusi vien dažus gadus.

Salīdzinot ar padomju laikiem, kad Daugavpilī pilnībā dominēja krievu valoda, pilsētā notikušas lielas izmaiņas. Uzraksti publiskajā telpā ir tikai un vienīgi latviski, arī veikalos, kafejnīcās un tirgū jūs apkalpos labā latviešu valodā. Valsts valoda ienāk publiskajā telpā, to dzird pilsētas ielās. Kā man teica Daugavpils universitātes vēstures pasniedzējs Dmitrijs Oļehnovičs (pats pēc tautības poļis), tad tā saucamos “krievvalodīgos” pilsetniekus varot sadalīt trīs grupās. Jaunieši līdz gadiem trīsdesmit visi runājot latviski. Vidējā paaudze mācoties, esot vērojams lēns, bet nepārtraukts progress. Savukārt daudziem vecāka gadagājuma cilvēkiem latviešu valoda joprojām esot īsta “ķiniešu ābece”. Okupācijas laiks mums parasti asociējas ar brutālu pārkrievošanu. Taisnības dēļ gan jāatzīst, ka padomju laikos krievu skolās latviešu valoda bija obligāts mācību priekšmets. Tomēr stundu skaits bija neliels, mācības parasti bija visai formālas. Šodien tas var likties divaini, bet tieši padomju vara bija tā, kas 1969. gadā uzspriedzināja un nolīdzināja ar zemi vienu no skaitākajiem Latvijas dievnamiem – Sv. Aleksandra Ņevska Daugavpils pareizticīgo katedrāli – (tātad “krievu baznīcu”) – tās vietā ierīkojot parku. Tagad bijušās katedrāles vietā uzcelta neliela kapela. Tikmēr katoļu un vecveciņnieku baznīcas neviens neaiztīka.

Bet 20. gadsimta sākumā Daugavpils nebija ne krieviska, ne latviska. Teju puse pilsētas iedzīvotāju runāja jidišā, pilsētā bija 40 sinagogas, šodien – viena. Zināmākais Latvijas cilvēks pasaulē joprojām ir Daugavpilī dzimušais ebreju izcelsmes amerikāņu gleznotājs Marks Rotko – seši miljoni citējumu *Google* tīmekļa meklētājā. Vienīgais, kas viņam patlaban spējis pietuverties, ir basketbolists Kristaps Porziņģis – 4, 5 miljoni. Katru reizi, kad ierodos Daugavpilī, es apmeklēju seno cietoksni un tajā iekārtoto Marka Rotko Mākslas centru. Te izstādīti arī vairāki Rotko oriģināldarbi – četri abstrakti gleznojumi un mākslinieka pašportrets. Lai iekļūtu “Rotko zālē”, apmeklētājam jāiet cauri pastiprinātai drošības kon-

Lielais Ludzas ezers

Marka Rotko mākslas centrs

Rīgas iela Daugavpilī

trolei, metalla detektoru ieskaitot. Šo piecu gleznu kopējā izsoles vērtība visdrīzāk pārsniedz Daugavpils šī gada budžetu, kas ir 120 miljoni eiro. 2012. gadā *Christie's* izsolē Ņujorkā Rotko glezna “Oranžs, sarkans, dzeltens” tika pārdota par 87 miljoniem ASV dolaru. Tieši Rotko centrs šodien kļuvis par magnētu, kas piesaista tuvus un tālus viesus, rosina atklāt Daugavpili. Bet siltos vasaras vakaros es vienkārši ieteiktu pastaigāties pa Rīgas ielu, kas pilnībā atvēlēta gājējiem un velosipēdistiem. Apsēsties kafejnīcā un pavērot garāmgājējus. Daudzi ir saposušies, it īpaši sievietes – izejamās

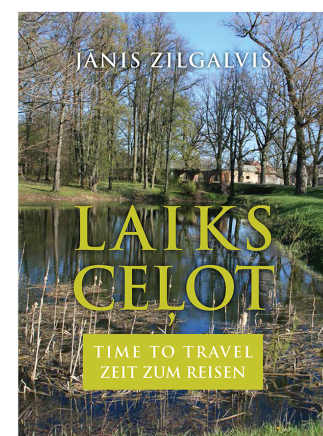
kleitās, augstpapēžu korpēs un cepurēs, ar mazu sunīti saitē. Sajūta tāda, it kā šie cilvēki ir iznākuši no klasiskās krievu literatūras, no Turgeņeva romāniem un Čehova lugām.

Daudziem ridziniekiem brauciens uz Latgali parasti apstājas Rēzeknē. Bet ir vērts nepaslinkot un doties tālāk Zilupes virzienā, kur pusceļā starp Rēzekni un Krievijas robežu ir paslēpusies senākā Latvijas pilsēta – Ludza, īsta Latgales pērle. Te var aplūkot Livonijas ordeņa pilsdrupas, dievnamus, atjaunoto sinagogu, iegrieztijs muzejā, Amatnieku centrā un izpeldēties šogad atklātajā peldbaseinā. Pilsēta iz-

vietojušies triju ezeru krastos. Gar vienu no tiem – Mazo Ludzas ezeru – iekārtota promenāde, lieliska pastaigu vieta jebkurā gadalaikā. Patiesībā Ludza piedāvā ļoti kvalitatīvu dzīves vidi. Diemžēl problēma tā pati, kas daudzviet Latvijas laukos un mazpilsētās – nav darba. Un cilvēki aizplūst uz Rēzekni un Rīgu, daudzi dodas darba meklējumos uz ārzemēm. Nākamajā gadā jaunajā Ludzas novadā apvienosies četri pašreizējie novadi – Ciblas, Kārsavas, Ludzas un Zilupes. Pirms Otrā pasaules kara šajā teritorijā dzīvoja aptuveni 80 000 cilvēku. Patlaban – aptuveni 25 000, tātad trīs reizes mazāk. Jautājums – kurā brīdī šis process apstāsies, kad iestāsies līdzsvars? Diemžēl Latvijā joprojām trūkst mērķtiecīgas reģionālās attīstības politikas, par ko netieši liecina teju vai visu valsts iestāžu pārcelšana no Ludzas uz Rēzekni. Pilsētiņā vairs nav nevienas bankas filiāles. Kā ironizē Ludzas novada mērs Edgars Mekšs, tā gan neesot liela nelaime – *Covid 19* epidēmija piespiedusi cilvēkus apgūt digitālas prasmes, tajā skaitā arī māku rīkoties ar internetbanku. Jācer, ka šī epidēmija, kas radījusi tik daudzas neērtības, tiks arī izvērtēta prioritātes ne tikai personīgajā, bet arī novadu un visas valsts dzīvē.

Ludzas novada galva Edgars Mekšs

DR. JĀŅA ZILGALVJA
LAIKS CEĻOT
III GRĀMATA

Informatīvi bagāta un ērti lietojama grāmata-ceļvedis pa Latvijas sakoptākajām pilīm un muižām, parkiem un pastorātiem, seniem viduslaiku cietokšņiem, baroka un klasicisma rezidencēm.

Teksti arī angļu un vācu valodās

www.laikagramata.lv

LĀSMA
GAITNIECE

Lai atvadītos no šā gada neparastās vasaras, kad ceļojumu plānus spēcīgi koriģējuši ierobežojumi pandēmijas dēļ, augusta otrajā pusē devāties trīs dienu braucienā uz kaimiņvalsti Igauniju. Mūsu galamērķis bija atpūta Sāmsalā (*Saaremaa*), kas ir trešā lielākā sala Baltijas jūrā. Salas vienīgā pilsēta Kuresāre (*Kuressaare*) ir kūrorts ar tradīcijām no 1840. gada, kad šeit tika atrastas ārstnieciskās dūņas, taču padomju okupācijas laikā vieta tika pārvērsta par pusaizmigūšu provinces pilsētiņu. Laiki mainījušies; tagad Sāmsalā tiek piedāvātas gan vienreizīgas ceļošanas, gan atpūtas un veselības uzlabošanas iespējas. Ne jau velti igauņi savu Sāremā šī iemesla dēļ dēvē par Spāremā.

Valgerannas vilinājums

Braucot ar automobili no Latvijas puses, vispirms jādodas Igaunijas vasaras galvaspilsētas Pērnavas virzienā. Ja nav vēlēšanās šīs vietas apskatei veltīt laiku, iespējams izvēlēties apvedceļu, taču steigties, nekā neredzot sev apkārt, un pamest Pērnavas apriņķi gan nav gudri.

Mūsu pirmā pieturvieta bija mazais, klusais Valgerannas ciems ar milzīgo 18 bedrišu golfa laukumu "*White Beach Golf*" un piedzīvojumu parku aktīvas atpūtas cienītājiem. Ciemats atrodas Audru pagastā vien trīs kilometru attālumā no galvenās maģistrāles. Jāatzīst, ka uz Valgerannu mūs aizveda nevis interese par golfu

vai tikpat kā koku galotnēs iekārtotajām gaisa takām, kas pieejamas piedzīvojumu parka apmeklētājiem, bet gan vēlme apskatīt vietu, kas pirms vairākiem gadiem tika attēlota šī raksta autora debijas romānā "*Vasarnīca Pārdaugavā*". Izgājām pludmalē un bijām sajūsmināti par tur valdošo gaisotni – absolūtu mieru un klusumu.

Gleznainajā pludmalē iebaudījuši nelielu pikniku, sēdāmie atpakaļ automašīnā, lai dotos uz Virtsu ostu, kas atrodas ciematā ar tādu pašu nosaukumu. Bija paredzēts ar prāmi pārcelties uz Kuivastu; tas ir ciems Igaunijas Muhu salas austrumu piekrastē. Jāuzslavē Igaunijas ceļu stāvoklis: gan valsts kontinentālajā daļā, gan uz salām braucamā daļa ir labā līmenī! Prieks, ka gan turpceļā, gan arī atpakaļ nezaudējām ne minūti laika, gaidīdami prāmi. Kasē jāsamaksā 14 EUR par biļeti, lai ar automašīnu tiktu uz tā klāja. Bijām iepriecināti, ka, tikko uzbraukuši uz prāmja, jau sākām ceļu uz Muhu. Kad nokļuvām uz pasažieru klāja, spēcīgi bija jūtama kārdinoša sautētu kāpostu smarža. Kaut arī brauciens ilga vien 25 minūtes, tā laikā, ja mēs izsalkums, var ieturēt labas un ne pārāk dārgas pusdienas, kā arī iepirkties nelielā veikaliņā, kas pēc preču klāsta atgādina kiosku. Diemžēl Sāmsalas pastkaršu piedāvājumā nebija. Savādi, taču pie tām nebija iespējams tikt arī Kuresārē.

Valgerannas ciema smilšu pludmale, kas atrodas Pērnavas apriņķa Audru pagastā

Viesnīca "Grand Rose SPA" Kuresāres galvenajā ielā

Esi sveicināta, kadiķu zeme!

Senas dzirnavas pavisam netālu no Pangas.

Prāmju satiksme starp Virtsu un Kuivastu izveidota salīdzinoši nesen. Pirms tam Sāmsalā bija iespējams nokļūt, lidojot no Tallinas, kā arī braucot ar prāmi no Pērnavas ostas.

Stāsti par lāčiem un "Sāmsalas valsī"

Pametot kontinentālo Igauniju un nokļūstot Muhu salā, gandrīz fiziski jūtams, ka esam nonākuši citā – klusā un noslēgtā – pasaulē. Vienīgie miera traucētāji varētu būt lāči. Pirms pāris gadiem glābēji salā noķēruši divus draudzīgus brūnos lācēnus, ko nogādājuši atpakaļ kontinentālajā Igaunijā. Varbūt ķepaiņiem šeit tik ļoti patīk tāpēc, ka Sāmsalā atrodas Lāču ezers (*Karujärve*) – viena no nedaudzām brīvā dabā atrodamām peldvietām ar smilšainu, nevis akmeņainu krastu.

Vēl tikai mazliet pacietības, līdz beidzot sasniegts galamērķis – Sāmsala. Muhu un lielāko Igaunijas salu savieno dambis, kas celts 1896. gadā. Pa to braucot, šķita neparasti, ka ceļam abās pusēs plaši ūdens klajumi, jo tobrīd vēl nezinājām, ka šajā vietā no vienas salas nokļūstam nākamajā. Arī karte vairs nav nepieciešama, jo rēgulāri seko norādes, kā nokļūt vienīgajā salas pilsētā Kuresārē.

Brauciena laikā atceramies slaveno "Sāmsalas valsī", kam melodiju sacerējis Raimonds Valgre (*Raimond Valgre*; 1913-1949), bet vārdu autore ir Sāmsalā uzaugusi dzejniece un tulkotāja Debora Vārāndi (*Debora Vaarandi*; 1916-2007). Viņas lirika tulkota arī latviski. Pēc trīs dienām dodoties atpakaļ, šo valsi baritona Georga Otsa (*Georg Ots*; 1920-1975) fantastiskajā izpildījumā klausāmie pilnā skaļumā, jo esam tikuši pie slavenā dziedātāja kompaktdiska. Jā, Sāmsalai no visām dejām piestāvētu tikai un vienīgi liegie valša ritmi!

Kuresārē nokļuvām vakarpusē – iebraucām pa galveno maģistrāli jeb Tallinas ceļu, kur atradās mūsu viesnīca "Grand Rose SPA". Tās iekārtojums atgādināja pasa-

INTERESANTI.

Sāmsala atrodas Monzunda archipelāgā (otrs nosaukums – Rietumigaunijas archipelāgs). Kopumā šajā salu grupā ir aptuveni 500 salu, no kā lielākās ir Sāmsala, Hijumā, Vormsi un Muhu.

Sāmsalas ziemeļu piekrastē atrodas iespaidīga kaļķakmens klints 21 metra augstumā. Tā ir Pangas klints.

Sāmsalas dienvidrietumos ir Serves pussala (*Sörve poolsaar*), kas Latvijai atrodas vistuvāk. No mūsu valsts to šķir Irbes šaurums. Stāvot šajā vietā, skaidrā laikā ir saskatāma Kurzemes piekraste.

Rakstveida avotos Kuresāre pirmoreiz minēta 1424. gadā; pilsētas tiesības ieguva 1563. gadā. Tā ir vienīgā Baltijas pilsēta, kas iekļauta Pasauls Veselības organizācijas (WHO) Eiropas Veselības pilsētu tīkla (*European Healthy Cities*) dalībnieku (cīnās par labāku un veselīgāku vidi) sarakstā. Kuresāre ir Talsu sadraudzības pilsēta.

ku vai arī rožu valstību – greznas lustras, smalkas un izmeklētas mēbeles, vestibilā baltas klavieres, visapkārt (gan paklājos, gan durvju vērtēs un mēbelēs, kas novietotas numuriņos) iestrādāti rožu ornamentu. Pa istabiņas logu redzams Svētā Labrenča baznīcas tornis ar zeltītu krustu.

Pangas klintis

Nākamās dienas ritā pēc veselības atjaunošanas procedūrām devāties braucienā uz 39 kilometru attālo Pangas ragu, kas atrodas Baltijas jūras rietumu piekrastē un ir ievērojams ar stāvajām klintīm (*Panga pank*). Agrākos laikos šai vietā esot upurēti dzīvnieki un pat cilvēki. Braucot pa likločaino un samērā šauro šoseju, kā arī ainavas iespaidotiem, mums radās izjūtas, it kā būtu nokļuvuši Spānijā! Līdzību daudz, turklāt izjūtas pastiprināja arī karstums. Iepriecināja, ka ceļojuma laikā pamanījām daudz braucēju ar Latvijas numurziņiem, tātad mūsu valsts iedzīvotāji šo vietu ir iecienījuši.

Vispirms nokļuvām akmeņainā pludmalītē, kur par peldēšanai nebija ko sapņot. Tas tāpēc, ka piekraste pilna akmeņu, pa kuriem ar basām kājām būtu grūti nostaigāt, savukārt zem ūdens tie, protams, ir glumi, apauguši ūdensaugiem. Nekas neatlika, kā sēties atpakaļ automašīnā un doties tālāk, lai aplūkotu

Pangas stāvkrastu. Tā augstums sasniedz 20 metru. Par ceļotājiem šeit ir padomāts: vairākās vietās atrodas informācijas stendi, kur teksts pieejams ne tikai igauņu, bet arī vācu un angļu valodā, kā arī nojume, kur piedāvā iegādāties suvenīrus – galvenokārt no koka darinātas lietišķas. Ja ir vēlēšanās Pangu aplūkot no putna lidojuma, pastāv arī šāda iespēja, jo attālak no klintīm uzbūvēts skatu tornis, par kuŗu izmantošanu, atšķirībā no daudzviet Latvijā piedzīvotā, nebija jāmaksā. Prieceja dabas skaistums un daudzveidība, taču tikai Pangas pludmales tuvumā pamanījām kadiķu audzes, ar kuŗām Igaunija ir plaši pazīstama. Ceļojuma laikā radās izdevība nogaršot kadiķu odziņas; tās bija bezalkoholiskā kokteiļa "Mežs" sastāvā. Šo dzērienu mums piedāvāja nobraudīt viesnīcas restorānā.

Protams, Pangas "nagla" ir augstās un stāvās kaļķakmens klintis. Tā ir viena no neskaitāmi daudzām vietām, kur cilvēks jūtas kā niecīgs puteklītis salīdzinājumā ar dabas varenību. Veroties lejup, šķita, ka jūra šai vietā ir sekla, turklāt labi bija pamanāmas ūdenszāles un zivis. Paejot gabaliņu tālāk un no jauna lūkojoties ūdenī, zivju vairs nebija. Kāpēc tā? Izbaidījuši vienreizējās dabas skatus, devāties atpakaļ uz Kuresāri.

(Turpinājums sekos)

IRĒNA
BĒRZIŅA

Tādu izbrīnu izteica Rīgas kafējnicu *Cadets de Gascogne* saimnieks Bernārs Filipe Laranē, kurš Latvijā dzīvo un strādā jau vairāk nekā 20 gadus. Viņš biznesā ievēro trīs zelta likumus, kam pateicoties viņa kafējnicā Rīgā joprojām pastāv un atšķirībā no daudzām estuvenēm, kas bankrotē, Bernārs turpina attīstīt savu ēdināšanas biznesu arī šajā laikā. Ienākot viņa kafējnicā, pirmais, ko sajūti, ir noskaņa un kruasānu smarža, un tas liek pat nejaušajam apmeklētājam te piestāt un nobaudīt silto kruasānu ar kafiju. Rīdziniekiem viņš ir labi pazīstams, jo pats bieži vien ir sastopams ne vien savās kafējnicās, bet arī, pārvietojoties pa Rīgas ielām ar velosipēdu.

Sienu gleznojumi, starptautiskie laikraksti un žurnāli, kopumā viss askētisks un demokrātisks – tieši šāda vide ir aicinoša: ienāc, apsēdies un baudi nelielu atpūtas brīdi. Bernāra Filipes Laranē kafējnicā ar šo nemainīgo noskaņu joprojām konkurē ar citām Rīgas smalkmaizīšu vietām, jo katrs rīdzinieks zina, ka vislabākie kruasāni ir pie Bernāra. Vienmēr smaids, vienmēr kustībā, vienmēr darbībā. Francūzis, kuram garšo Latvijas biežpiens un griķi.

Kā jūtaties Latvijā?

Labi! Tieši tāpat kā visi ārzemnieki, mēs visi te jūtamies labi. Es gan varu runāt tikai par Rīgu, nezīnu, kā ir citur Latvijā, bet Rīgā man ļoti patiek dzīvot. Šeit ir viss, kas dzīvei vajadzīgs. Nav lieli attālumi jāmēro, te tuvumā ir jūra, brīnišķīgā Latvijas daba.

Arī Francijā ir jūra!

Jā, bet Francijā viss ir pārāk liels, pārāk lieli attālumi. Šeit viss, kas vajadzīgs, ir sasniedzams apmēram pusstundas attālumā. Ar savu divriteni es varu izbraukt visur, kur tas nepieciešams. Varu arī izbraukt ārpus Rīgas un atrasties dabas vidū, neapdzīvotās plūdmalēs. Un tas ir labi.

Kā notiek bizness šai īpatnējā laikā? Citi slēdz kafējnicas, restorānus, bet jūs atvērsiet vēl vienu jaunu?

Protams, bija samazinājies apmeklētāju skaits, vēl jūnijā tas bija daudz mazāks, bet jūlijā jau atkal viss atgriezies vecajās slīdēs. Ceru, ka rudens pusē ies pat labāk nekā pagājušajā gadā.

Vai jūsu kafējnicu piedāvājums paplašinās, vai paliekat pie nemainīgām „vērtībām”?

Jā, mēs mēģinām izgudrot kaut ko jaunu, piedāvāt pircējiem jaunumus. Mums tagad ir laba sadarbība ar franču konfiditoru, un viņš iesaka dažādus jauninājumus, meklē un izdomā jaunas receptes.

Kā jūs izskaidrojat to, ka citas kafējnicas un restorāni Rīgā bankrotē, bet jūs pastāvat jau tik daudzus gadus?

Esmu Latvijā jau 26 gadus, un daudz laika pavadu darbā. Noteikti pašam ir jābūt klāt, jānogaaršo visi ēdieni. Es domāju, ka daudzus restorānos un kafēj-

Bernārs Filipe Laranē: "Te ir labas skolas, labas slimnīcas, viss ir sasniedzams. Pirms 10 gadiem es varēju saprast, kāpēc cilvēki aizbrauc no Latvijas, bet tagad man to grūti saprast."

nicās, kas tiek aizvērtas, īpašnieks nebija pagaršojis ēdienu, kas tur tika pasniegts klientiem. Tas ir tik vienkārši, bet daudzi restorānu īpašnieki aizmirst par šo galveno likumu – *nogaaršo, ko tu pārdod!* Man garšo viss, ko mēs pārdodam kafējnicu apmeklētājiem. Otrs likums – *tev jābūt uz vietas*, jāseko līdzī visam. Jāskatās, kas notiek tavā kafējnicā, un, protams, *jāmīl tas, ko tu dari*.

Ko jūs gribētu pateikt tiem, kas brauc prom no Latvijas, lai strādātu citur? Vai varat viņiem pateikt – nebrauciet, te ir viss, kas jums nepieciešams!

Jā, protams! Latvijā ir daudz darba iespēju, piemēram, būvniecībā. Latvijā būvniecības pakalpojumi maksā dārgāk nekā Francijā, tāpēc šai jomā te noteikti ir labāk strādāt, nekā, piemēram, Francijā. Tagad iekārtoju/pārbūvēju kafējnicu, ko drīz atvērsim netālu no kādreizējās Bērnu pasaules, un maksāju būvniekiem lielākas algas nekā būtu maksājis Francijā. Arī Latvijā var labi dzīvot.

Esat Latvijas patriots?

Jā! Dažreiz es satiekos ar latviešu puisiem, kas strādā būvniecībā Vācijā, Īrijā, Anglijā un vienmēr saku – kāpēc jūs negribat atgriezties šeit, Latvijā, jo te būvniekiem maksā gandrīz tikpat kā Īrijā? Te ir labas skolas, labas slimnīcas, viss ir sasniedzams. Pirms desmit gadiem es varēju saprast, kāpēc cilvēki aizbrauc no Latvijas, bet tagad gan man to grūti saprast.

Vairs uz Franciju nebrauksiet atpakaļ?

Uz Franciju braucu reizi gadā, jo man nepatīk ceļot ar lidmašīnu, bet ar velosipēdu – tas ir pārāk tālu.

Kur jūs Latvijā pavadāt brīvdienas?

Parasti Rīgā ar draugiem vai braucu uz jūru. Man patiek Vecāķi, Gaŗciems, kurp arī braucu ar velosipēdu. Vasarā Vidzemes jūrmala man ir mīļākā vieta. Bet ziemā ir tik daudz, ko darīt tepat, Rīgas centrā.

Vai jūsu kafējnicu kruasāni ir tieši tādi paši kā Francijā?

Francijā 90% kruasāni ir saldēti, tie netiek cepti uz vietas. Mēs cepam paši.

Francijā taču arī no rītiem cilvēki iet pēc kruasāna un kafijas uz kafējnicu?

O, nē, franči parasti brokasto mājās, viņi vispār lielākoties ēd mājās. Francijā cilvēki reti iet uz kafējnicu, galvenokārt tikai jaunieši. Pie mums, Latvijā, ir līdzīgi kā Spānijā – cilvēkiem patiek apmeklēt kafējnicas – gan veciem, gan jauniem. Francijā nav tādu paradumu, vecāka gadagājuma cilvēki vairāk paliek mājās. Bet cilvēki jau nenāk tikai apēst kruasānu – viņi vēlas pasēdēt, aprunāties, satikties, izlasīt

dažādi nodokļi. Man bija firma Francijā, un tāpēc varu salīdzināt. Latvijā es vismaz saprotu, par ko maksāju.

Bet jūs esat lieliskā formā. Kā jums tas izdodas?

Laikam tāpēc, ka braucu ar velosipēdu un esmu mūžīgā kustībā. Tāpat – divritenis un daudz darba, kruasāni un griķi ēdienkartē – tāda ir mana „recepte”! Nevaru atturēties no tumši brūni saceptiem kruasāniem. Man gan meitenes saka, ka latviešiem tādi nepatīk. Kad viņas aizmirst kruasānus krāsni,

laikrakstus. Kafējnicā tas ir patīkamāk nekā veikalā vai mājās vienatnē.

Kas jums pašam vislabāk garšo no latviešu ēdieniem?

Man garšo griķi, Francijā tādu nav. Šeit es ēdu gaļu ar griķiem. Un vēl man ļoti garšo biežpiens un viss, kas tiek gatavots no biežpiena. Francijā šādu produktu nav.

Cik valodas jūs runājat?

Es varu komunicēt vācu valodā, angļiski, krieviski, latviski, mazliet spāņu valodā.

Kā jūs iemācījāties latviešu valodu?

No grāmatām un praktizējot savās kafējnicās. Bet es arī zinu daudzus ārzemniekus, kas dzīvo Latvijā ļoti sen, bet viņi nerunā latviski.

Ko jūs domājat par Latvijas biznesa vidi, nodokļu sistēmu? Daudzi ir ļoti neapmierināti ar to.

Latvijā nodokļu sistēma ir vienkārša un labi organizēta, viss ir saprotams. Francijā to saprast ir ļoti grūti, ir ļoti daudz un

es esmu ļoti apmierināts, jo tos es varu apēst. Jo tumšāki, – jo kraukšķīgāki, jo man labāk garšo.

Latvieši ir ēdiena baudītāji, mēs gatavojam arī franču ēdienus. Kāda tad ir īsta franču virtuve?

Franču virtuve ir ļoti daudzveidīga, turklāt katrā reģionā ir savi specifiskie ēdieni. Piemēram, manā pusē, kur dzīvoju – Francijas dienvidos – tās ir puipiņas ar pīles gaļu.

Francija ir slavēta ar saviem sieriem?

Jā, tā ir! Mans vismīļākais ir Rokforas siers, te, Latvijā, to īsto nevar atrast. Kad braucu uz Franciju, noteikti to ēdu tur.

Pagaidām kafējnicas ir tikai Rīgā. Vai gribat palutināt ar kruasāniem arī citu pilsētu iedzīvotājus?

Nē, tas prasa pārāk daudz laika un resursu.

Vai esat Latvijā uz palikšanu?

Jā, jo man te patiek, un es te jūtos labi un droši. Īpaši šogad, vīrusa laikā Latvija bija vislabākā vieta, kur cilvēks varēja būt.

FRAGMENTS NO TOPOŠĀS GRĀMATAS

SILVIJA GRIGULIS DŽONSA

Un ko nu?!

(Turpināts no Nr. 32)

Kopš kara beigām bija pagājuši gandrīz deviņi mēneši, kad kādā vēlā vakara stundā pie durvīm atskanēja bikli klauvējieni. Mājas ļaudis nesteidzās atvērt durvis, baidoties, ka kāds viņiem atkal būs atnesis ļaunu vēsti. Un tad no ārpusē atskanēja balss: "Tēvs, ielaid mani! Tas esmu es, tavs dēls Konstantīns!"

Manai mātei Jūlijai toreiz bija tikai septiņi gadi, bet viņa ļoti atceras prieku un liksmi, kas tonakt pildīja Poču namu un saimes ļaužu sirdis. Meitenes izleca no savām gultām un vienos kreklos traucās pie saimes galda. Un kā nu ne? Tur no kara gaitās apdriskātā šinēja kabatām Konstantīns bija izvilcis un visiem dalīja cukurgraudus, bet mammai Agnesei viņš bija atvedis baltmaizes klaipu. Tālo ceļu mērodama, maize gan bija sakaltusi un kļuvusi cieta kā akmens.

Padzirdīti ar siltu un saldu piparmētru tēju, kurā varēja iemērkēt cieta baltmaizes rīku un kāri ēst, bērni atkal tika nolikti gulēt, kamēr vecāki klausījās dēla stāstos par brīvības cīņām, kurās Konstantīns bija piedalījies.

Priekam un laimei tonakt nebija gala. Un kā nu ne! Beidzot mājās bija pārradies jauns vīrietis spēka gadus. Tas nu būs milzīgs atbalsts tēvam, uz kura pleciem līdz šim gūla visi saimniecības vīru darbi un rūpes par to, lai pabarotu lielo saimi.

Kad priekā asaras bija nozuvušas un vakariņas paēstas, Konstantīns atklāja vecākiem savu slepeno solījumu, ko bija devis tur, kara laikā, bezcerībā gulot tranšējā starp saviem kaujā kritušajiem biedriem. Cīņas laikā, kas toreiz bija izvērties par istu elli, viņš bija noņemies ceļos uz asinīm piesūkušās zemes un zvērējis Dievam, ka atdos tam savu dzīvi un kļūs par mūku, ja Debesu Tēvs palīdzēs viņam izglābties. Tagad viņam bija jātur dotais vārds, lai arī cik ļoti viņa palīdzīgā roka būtu noderējusi tēva saimniecībā.

Māte, lai arī bija ļoti ticīga, tomēr jutās noskumusi un vilusies, bet Jāzeps atcerējās paša stāstu, kad viņš, jauns būdams, bija pametis patēva māju, lai uzsāktu skrodera gaitas, un deva savam dēlam svētību. Ar asarām acīs vecāki pavadīja Konstantīnu, kad viņš devās uz Viļāņu klosteri. Vienīgais mierinājums mātei – dēls dzīvoja turpat netālu, un galvenais – viņš bija laimīgs.

Konstantīnam ļoti patika zirgi un viņam bija uzticētās rūpes par klostera stalliem. Līdz pat Otrajam pasaules karam savu pienākumu viņš veica ar lielu rūpību un atbildības sajūtu. Kad komunisti ieņēma klosteri un to slēdza, Konstantīns atgriezās mājās un kopā ar māsu Teklas ģimeni Počos nodzīvoja līdz pat 1975. gadam. Tieši šajā gadā nodega dzimtas mājas. Līdz ar tām gāja bojā arī Konstantīns, sev

līdzī aiznesdams Rimšu ģimenes uzvārdu. Toties viņa daudzajām māsām bija kuplas ģimenes, un viņu pēcteči ir atrodam gan Latvijā un Jaunzēlandē, gan Austrālijā un Amerikā, tāpat arī Francijā, Anglijā un, protams, Irījā.

SENAJĀS DIENĀS

Lasot savas mātes piezīmes, gluži kā caur atvērtu logu es varu ieskatīties viņas bērības un jaunības dienu gaitās. Māte raksta: "...tās bija arī manas mājas, kur pavadīju visu savu agro bērību, augot pieticībā kā pie Dieva, tā cilvēkiem, arvien ņemot dalību attiecīgā vecumā piemērotos darbos, ieskaitot septiņas vasaras ganu gaitās. Tur arī guvu savus pirmos, pat līdz šim neizdzēšamos iespaidus, saaugot ar dabu, vienkāršo sūra darba pilno dzīvi un turienes ļaudīm, kuriem visiem, šķiet, bija godaprāts un skaidra sirds..."

Dzelzceļa stacija "Asari" 1928. gadā

Jūlija ļoti atceras ciematu un savu vecvecāku māju, kas bija būvēta no guļbaļķiem. Lai ģimene varētu veikt saimniecības darbus, tumšajos un garajos ziemas vakaros viņas pienākums bija aizdegt eļļas lampas un mainīt skalū un gunis. Vēlāk ārpus ciemata ģimene uzcēla lielāku namu, kurā tika ievilkta arī elektrība. Tur tad vecmāmiņa varēja aust paklājus un segas, bet vakaros šūt, adīt, darināt virves un apstrādāt ādas daudz labākā apgaismojumā. Vecāku izaudzētie lini te pārtapa rakstainos galdautos, palagos un kreklos. Vilna no pašu aitām pārtapa dzijā un audumos, no kuriem šuva kleitas, jakas un uzvalkus. Lieti noderēja vectēva prasme apstrādāt aitādas un šūt kažokus aukstajam ziemas laikam.

Vecmāmiņas rokas nekad nepārstāja kustēties, viņa kārsa vilnu, vērpa, bet vēlāk adīja vai auda. Reizēm tie bija pavisam vienkārši balti audumi, bet citreiz viņas vadītās stelles rindu pēc rindas darināja skaistus

krāsainus rakstus, kas līdzinājās mākslas darbiem. Te netrūka ne linu galdautu un rakstainu dvieļu, ne logu aizkaru un smalka auduma greznu blūžu šūšanai. Ja aušana nebija pārlietu sarežģīta, tad vecmāmiņa bija ļāvusi arī manai mātei sēsties pie stelēm un iemēģināt roku. Šādās reizēs vectēvs Jūliju arvien uzliedīja un sacīja, ka viņai jāklūst par audēju nevis jāmacās universitātē. Jūlijai pašai gan šķita, ka aušana nav nekāds amats, bet gan parasts mājas ikdienas solis.

Lai nodrošinātu visu nepieciešamo, saimniecībā ikvienam bijis ko darīt. Tikai retu reizi nācies braukt uz pilsētu, lai nopirktu sāli, cukuru, sērkociņus, darvu vai sāļtas siļķes. Kurpes un zābakus pirka pavisam reti, jo parasti mājinieki valkāja pastaļas vai citus vectēva paša pagatavotos apavus.

Jūlijai vislabāk esot patīcis skriet basām kājām gan pa māju,

jau brieduma gadus, Jūlija ne reizi vien atgādināja arī saviem bērniem, ka darbu darot ir jādzied.

Arī vectēvs bijis neparasts cilvēks. Lauku darbi nebija viņa vienīgā nodarbe. Viņš prata to, ko daudzī nemācēja, piemēram, ātri uzaust garu krāsainu jostu. Kamēr kaimiņu vīri izlīdzējās ar auklas gabalu ap vidukli, vectēvs lepni valkājās rakstainu jostu. Viena vēl joprojām glabā viņa piemiņai. Viņš prata izgatavot arī ādas pogas. Kad uzzināju, ka jaunībā viņš bijis skroderis, kuram itin visas apģērba detaļas bija jāizgatavo pašam, tad sapratu, no kurienes viņam bija šīs prasmes.

ACU KONTAKTS

Poču mājas bija nomaļa tīrumu, pļavu un mežu ieskauda Latgales lauku sēta.

Lai nokļūtu skolā, Jūlijai nācās mērot vairākas jūdzes, so-

"Labs suns, gudrs suns un pat skaists suns," kas, protams, nebija taisnība. Atceroties to, kā draudzene skolā bija jūsmojusi par savu mīluli un tagad to redzot vaigā, Jūlija bija pilnīgā neizpratnē par skolas biedrenes gaumi.

Kad meiteni no suņa šķīra vien pāris metru, mazā Jūlija apstājās. Tuvāk iet viņa neuzdrošinājās un steidzami vajadzēja izdomāt, ko nu darīt. Melnais sēdēja nekustīgi un ar savu skatienu nomērīja Jūliju no galvas līdz papēžiem, tad nezin kāpēc lēnām sakustējās un tikpat nesteidzīgi pagriezās un devās projām līdz kamēr nozuda meža biežoknī. Meitene atviegloti uzelpoja un skriešus metās uz mājām, kur ikvienam nu bija jānoklausās stāsts par to, cik kaimiņiem ir neglīts suns. Tikai vēlāk Jūlija uzzināja, ka draudzenes jaunais mīlulis ir spaniels un nepavisam ne tas briesmonis ar spīdīgajām caururbjošajām acīm, ko viņa bija sastapusi ceļa vidū. Vārbut tas nemaz nebija suns?

PATVĒRUMS AUSTRUMOS

Vēl pirms tam, kad mūsu ģimene Otrā pasaules kara beigās bija spiesta doties bēgļu gaitās uz Rietumiem, manas vecmāmiņas ģimenei Pirmā pasaules kara laikā nācās bēgt pretējā virzienā – uz Austrumiem.

Viņu bēgļu gaitu galapunkts bija Pēterburga, ko tolaik sauca par Petrogradu. Tur vecmāmiņas ģimene dzīvoja mazā, neapkurināmā jumta istabiņā lielpilsētas trūcīgo ļaužu kvartālā. Kamēr Salomeja strādāja rūpnīcā, Jūlijai visu dienu bija jāpaliek mājās vienai un jāpieskata mazais brālis. Atceroties to laiku, Jūlija arvien stāsija par neganti augstajām Krievijas ziemām. Viņai pat istabā nācies staigāt ar cepuri galvā, cimdiem rokās, bet mugurā nācies vilkt pat vectēva šūto aitādas kažoku. Brālis, satuntuļots un apsepts ar biezu segu, guļēja jumtstabas vienīgajā gultā.

Istabā Jūlijai bija arī savs slidkalniņš. Tas bija izveidojies no kondensāta, kas, sakrājies uz loga, bija notecējis līdz pat grīdai un sasalis. Jūlija mēdza pa to slidināties un tā bija viņas vienīgā izprieca. Kad ieraudzījās brālis, tad Jūlijai viņš bija jāpabaro. Arī piena pudele bija ievīstāta tā, lai piens nesasaltu. Vēl meitenes pienākumos ietilpa pārtikas dienas devas savākšana. Tā arvien tika atstāta pie nama durvīm un Jūlijai no jumta istabiņas bija jāpārspīdza leja pa neskaitāmām trepēm, bet pēc tam ar visu pārtikas saini atkal jāiet atpakaļ augšā. Pārējā laikā viņa gaidīja mammu atgriešanos no darba.

Kādu dienu Jūlija stāvēja pie loga un vēroja ielu. Viņa pūta divu uz aizsalušā stikla un berzēja ar cimdū, lai cauri leduspuķēm skats pavērtos plašāks.

Nonovēršot skatu no nejaukā radijuma, Jūlija turpināja ceļu un piedevām vēl mēģināja ar to sarunāties, cik nu vien mīlīgā balsi spēja. Komplimenti melnspalvainā briesmoņa virzienā bira kā no pārpilnības raga.

(Turpinājums sekos)

Latvieši dzied virtuālos košos!

“Nav jābaidās, nav jākautrējas – vai ir laba balss, vai nav tik laba balss, mēs vienkārši dziedam!”

(Turpināts no 2. lpp.)

Kad draudzes koris beidza darboties, pāris gadus Bostonā koša nebija, bet 2014. gadā dibināju jaunu kori ārpus draudzes. Sākumā mēs bijām 17 dziedātāji, bet tagad tas ir izaudzis par diezgan pamatīgu kori ar vismaz četrdesmit dziedātājiem. Pamatām sadraudzējos arī ar citiem Bostonas latviešu mūziķiem, un mums ir izveidojusies ļoti laba sadarbība.

Plašākā Amerikas mūzikas dzīvē nokļuvu, strādājot Katskiļu vasaras nometnē, kur esmu pavadījusi astoņas vasaras, būdama mūzikas skolotāja. Tomēr nākamais lielākais solis bija 2017. gadā, kad Marisa Gudrā aicināja mani uzņemties Mūzikas nozares vadību Baltimoras dziesmu svētkos. Tagad jau gatavojamies Minesotas dziesmu svētkiem 2022. gadā.

Mēs vēl arvien dzīvojam ļoti ierobežotos pandēmijas apstākļos un par nākotni nekas nav zināms. Dziedāšana tiek uzskatīta par īpaši bīstamu vīrusa izplatībai. Un tomēr 2022. gadā tiek plānoti ASV latviešu dziesmu svētki St. Paulā, Minesotas pavalstī. Kāda ir šī Dziesmu svētku vīzija un ar kādu optimismu tu skaties nākotnē?

Varam tikai optimistiski plānot nākotni, bet nevar sēdēt uz rokām un nekā nedarīt. Mums ir jāturpina un jācer, ka divu gadu

laikā būs risinājumi, lai mēs varētu droši satikties. Gatavošanās sagādās košiem sarežģījumiem, jo šogad latviešu kori, iespējams, nesanāks kopā. Man būs jāizdomā, kā mēs varam turpināt dziedāt, turpināt attīstīt mūsu balsis, turpināt košu sabiedrisko dzīvi tā, lai cilvēki būtu gatavi atgriezties, kad tas būs droši. Nupat izsūtīju dziesmu svētku pirmo apkārtrakstu košu diriģentiem un mūziķiem par gaidāmajiem svētkiem – ar pozitīvu domu, ka mēs tagad nevaram, bet mēs drīz atkal varēsim!

Es plānoju, ka nākamie dziesmu svētki būs lieliski, svaigi! Mūzikā uzsvārs uz jaundarbiem, uzsvārs uz to, ko mēs, Amerikas latviešu mūziķi un dziedātāji, varam cits citam piedāvāt. Mums ir ļoti daudz labu komponistu, jaunu mūziķu, un to mēs gribam izcelt 2022. gada Dziesmu svētkos.

Tomēr, ja cilvēki vēl joprojām nevarēs sanākt kopā, vai būtu iespējams Dziesmu svētkus rīkot virtuāli?

Es par to pat neesmu domājusi... dzīvē ir visādas iespējas, bet manuprāt, svētkos ir jābūt kopā... arī šī gada skolēnu Dziesmu svētkus Latvijā nerīkoja virtuāli, tos atlika. Dziedātāji, kas jau ir piedalījušies virtuālajos projektos saprot, ka tur ir sava vērtība. Bet nav tās kopsajūtas, tās dzirkstelītes, kas rodas, kad visi dzied vienā elpā, vienā balsī, vienā tēlā.

Vai tev šobrīd atkal padomā ir kādas jaunas idejas un darbi?

Tagad, augusta sākumā, atkal sāku domāt, kāds būs nākamais solis. Visa mana darbošanās ir ar cilvēkiem, reālā telpā, un man būs jārunā ar koristiem, ko viņi vēlas. Domāju, ka sadziedāšanās vienmēr var notikt, un tādu veidu dziedāšanas uzturēšanai mēs varētu turpināt. Es arī zinu, ka kopā, vienā telpā mēs netiksimies vēl ilgi. Cerēju, ka mūsu ikgadējais Ziemsvētku koncerts tomēr varētu notikt, bet... mums ir jābūt pacietīgiem.

Kā tev izdodas saglabāt optimismu un radošo enerģiju šajā laikā, kad esam tik izolēti un cilvēciskais kontakts nav iespējams?

Teikšu atklāti, optimisms nāk un iet... ir nedēļas, kad domāju, jā – ejam un darām projektu... bet ir nedēļas, kad gribas tikai pasēdēt un palasīt grāmatu. Man ļoti palīdz tas, ka pa vasaru varu būt dabā, šeit, Piesaulē. Manas labākās idejas atnāk klusuma brīžos, staigājot, vai arī darot vienkāršus, elementārus darbus, kā, piemēram, tagad, krāsojot virtuvi. Tad atnāk domas, idejas, sapņi par to, kā viss varētu risināties... Varbūt laimīgā kārtā esmu introverta. Man sāp, ka nevaru rīkot iecerētos koncertus, bet, no otras puses, man patīk būt vienai un radošās idejas varbūt atnāk vēl biežāk.

Kā sadzīvo tava latviešu dzīve ar savu profesionālo amerikāņu dzīvi? Kā to var līdzsvarot?

Mana dzīve iet viļņveidīgi – pirms pandēmijas varēju precīzi pa mēnešiem pateikt, kušos mēnešos man ir vairāk nodarbošanās amerikāņu vidē un ar manu profesionālo dzīvi, un kušos – iesaiste ar latviešiem, koncertiem, pasākumiem. Neviens no maniem amerikāņu draugiem vai kolēģiem no manis neko nesagaida vasarās. Tā ir bijis vienmēr – Gaņezers, Katskiļi, ceļojumi uz Latviju, Dziesmu svētki. Vasara ir latviešu sezona. Līdz šim man ir bijis diezgan viegli peldēt starp abām pasaulēm.

Kā saprotu, ģimene atbalsta tavu latvisko pusi?

Virns ne tikai atbalsta, bet arī pats mācās latviski, ņem privātsiņas, dzied latviešu kori vismaz jau trīspadsmit gadus, brauc uz Katskiļu nometni un spēlē ģitaru noslēguma pasākumos. Viņš pats ir mūziķis un man ir teicis: “Kas var būt labāk – jūs visi zināt savas tautasdziesmas, jūs visi dziedat visu laiku!” Lieļākie pasākumi gadā Jāņi un Ziemsvētki ir saistīti ar dziedāšanu, un viņš ir priecīgs, ka var būt daļa no tiem.

Publikācija tapusi sadarbībā ar portālu latviesi.com

Brīvā Latvija

reklāmas cenas Latvijā

Cena – 1,15 eiro
par cm² ierāmējumā
Atlaides par reklāmas
publicēšanas biežumu:

- Atkārtotot vienu un to pašu reklāmu 2 reizes, paredzēta atlaide 10 % apmērā no parastās cenas.
 - Atkārtotot vienu un to pašu reklāmu 3 reizes, – 15 % no parastās cenas.
 - Atkārtotot vienu un to pašu reklāmu 4 reizes un vairāk, – 20 % no parastās cenas.
- PRIVĀTSLUDINĀJUMIEM:
● 0,60 eiro par 1 cm² ierāmējumā.
SĒRU SLUDINĀJUMS:
● NB! 60 eiro

Pasta adrese:
Ģertrūdes iela 27
Rīga, LV - 1011
Tālrunis + 371 67326761
Tālrunis +371 67326784

Darba laiks:
Pirmdien – 9-17
Otrdien – 9-17
Piektdien – 9-13

BRĪVĀ LATVIJA

Latvijas reģ. nr. 1144.
Rietumeiropas latviešu laikraksts,
iznāk sestdienās, 48 reizes gadā.

Redaktore: Ligita Kovtuna
Brīvā Latvija redakcija:
Ģertrūdes iela 27, Rīga, LV-1011
(Darba laiks P.O: 9-17, Pk.: 9-13)
Tālr. (redakcijā) +371 67326761,
+371 29439423,
Tālrunis: +371 67326784.
e-pasts: redakcija@brivalatvija.lv

ABONEMENTA MAKSA:

Brīvās Latvijas digitālo versiju varat pasūtīt tāpat kā līdz šim.

- par 12 mēn. (48 nr.) EUR 55 (550 SEK)
- par 6 mēn. EUR 30 (300 SEK)
- 1 nedēļu EUR 2 (20 SEK)

To varat izdarīt caur Brīvās Latvijas mājaslapu: <http://www.brivalatvija.lv/abone-interneta>.
Izdrukājot iespējama krāsaina versija.

Tiem Brīvās Latvijas lasītājiem, kuri tomēr vēlas lasīt avīzi drukātā versijā, piedāvājam pasūtīt Amerikas latviešu avīzi *Laiks* – tie paši 48 numuri gadā, 20 lappuses, to skaitā 8 lpp. tās pašas, kas kopš 2001. gada bijušas kopīgas abām avīzēm.

Iespēja saņemt *Laiku* pa gaisa pastu no ASV.

- par 6 mēn. – EUR 186
- pa parasto pastu no Latvijas – 6 mēn. EUR 86

Dāvanā *Laika* Mākslas kalendārs 2021!

Samaksa: naudu ieskaitot SIA VESTA-LK kontā:
AS SEB banka, kods UNLALV2X,
nr.: LV80UNLA0050016243516,
ar piezīmi BL

un norādot vārdu, uzvārdu un adresi.
Latviešu organizāciju un **privātie sludinājumi** maksā EUR 6,- par 10 mm augstu vienslejiņā platumā aizņemtu telpu. **Sēru sludinājumi** (10,6 cm x 7 cm) EUR 60,-

Komerčiālie sludinājumi EUR 12 par 1 slejas cm.
Atlaides atkārtotām reklāmām.

Ar autora vārdu, iniciāliem vai sevārdi parakstītos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas. Par līdzstrādnieku honorāriem nepieciešama iepriekšēja vienošanās. Par publikācijās minēto faktu precizitāti atbild autors.

Lūdzam ziedojumus iemaksāt:
Biedrības *Laiks-BL* kontā –
SEB Banka,
nr.:LV60UNLA0050018705154

Uz salas Daugavā pie Kokneses top Likteņdārzs – gaišas atceres vieta, kur svinēt latviešu tautas izturību un spēku. Tas ir arī Tavas ģimenes un dzimtas Likteņdārzs, veltīts visiem latviešiem, kas 20. gadsimtā gājuši bojā vai cietuši svešu varu dēļ. Likteņdārzs top kopdarbībā un parziedojumiem, tā atbalstītāju skaits jau pārsniedz 500 tūkstošus. Mūsu nākamais lielais kopdarbs – uzcelt Saieta namu! **Palīdz! Ziedo!**

Nodibinājums “Kokneses fonds”
Adrese: Lāčplēša iela 75B, Rīga, LV-1011, Latvija
info@koknesesfonds.lv

Ziedojumiem EUR:
AS “Citadele banka”
Konts: LV94PARX0015211160001
SWIFT: PARXLV22

Starpniekbanka ziedojumiem USD:
USA CITIBANK, N.A., NEW YORK
Konts: 36392149
SWIFT/BIC: CITIUS33

Vairāk informācijas
www.liktendarzs.lv

MATĪSS KUKAINIS ADVOKĀTS AR TIESĪBĀM ASV UN LATVIJĀ.

- Mantošana.
- Īpašuma pirkšana un pārdošana.
- Meža apsaimniekošana un pārdošana.

Valņu iela 3, Rīga, LV-1050
matiss@sk-legal.com
+371 28390346

